

Samenvatting Nederland ABC

Week 1 ABC: Nederland

Info: Nederland

Het noorden van een windroos wijst naar boven.

Het zuiden wijst naar beneden.

Het oosten naar rechts. Het westen naar links.

Nederland ligt in het werelddeel Europa, in West-Europa.

Nederland is een klein land met 17 miljoen inwoners.

Nederland is verdeeld in twaalf provincies.

Iedere provincie heeft een eigen hoofdstad en bestuur.

Alle inwoners van Nederland wonen in een gemeente.

Een gemeente kan bestaan uit één stad, één stad met dorpen eromheen of verschillende dorpen.

Aan het hoofd van een gemeente staat een burgemeester.

Die werkt in een stadhuis of een gemeentehuis.

Amsterdam is de hoofdstad van Nederland.

De regering van Nederland zit in Den Haag.

Sinds 30 april 2013 is Willem-Alexander de koning van Nederland*.

Zijn werkpaleis staat ook in Den Haag.

Extra Info: Hoe verdienen Nederlanders hun geld?

Honderd jaar geleden werkten de meeste Nederlanders op een boerderij.

Er kwamen meer en betere machines.

Daarom werken er nu minder mensen op een boerderij of een fabriek.

De meeste mensen werken nu in de dienstensector.

Diensten zijn bijvoorbeeld: handel, vervoer, winkels en onderwijs.

We kennen drie soorten landbouw: akkerbouw, veeteelt en tuinbouw.

Er zijn in Nederland een paar grote fabrieken die over de hele wereld bekend zijn, zoals Philips, Unilever en Shell.

Water is altijd heel belangrijk geweest voor Nederland.

Vissers verdienen hun geld met vissen.

Schippers vervoeren goederen.

Mensen verdienen ook geld met het bouwen van schepen.

Maar ook door te werken bij een waterleidingsbedrijf of in de havens.

En er moeten dijken aangelegd en onderhouden worden.

*In boeken van voor 2013 staat nog koningin Beatrix genoemd.

Week 2ABC: Groningen, Friesland, Drenthe

Info: IJstijd, hunebedden en heuvels

Tweehonderdduizend jaar geleden was er een ijstijd.
Het ijs kwam uit het noorden tot ongeveer de rivier de Rijn.
Het ijs stuwde de grond op.
De hoogste stuwwallen (heuvels) vind je op de Veluwe.

Het ijs schoof ook grond weg.
Toen het ijs smolt, vulden de lage plaatsen zich met water.
In Friesland vind je nu veel van die meren.

Het ijs nam ook grote zwerfkeien mee uit Noorwegen en Zweden.
Toen het ijs smolt, bleven de grote keien achter.
De eerste mensen die in Drenthe woonden, bouwden er graven van.
Die noemen we hunebedden.

Extra Info: Terpen en de Waddenzee

Vroeger werd ons land nog niet beschermd door dijken tegen de zee.
Mensen hebben toen zelf heuvels gemaakt.
Hierop bouwden de mensen hun huis.
Zo hadden ze geen last van hoog water.
In Friesland heet zo'n woonheuvel een terp.
In Groningen een wierde.

De Waddenzee is de zee tussen de Waddeneilanden en het land.
De Waddeneilanden zijn: Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog (TV-TAS).
Wadlopen is wandelen met een gids op de Waddenzee.
Dat kun je doen als het eb is, laagwater.
Bij vloed is het hoogwater.
Met eb valt een deel van de Waddenzee droog.
Met elke vloed brengt de zee weer nieuw voedsel voor de planten en dieren.
Er leven veel schelpdieren, krabbetjes en wormen.
Die worden gegeten door vissen en vogels.
De vissen zijn voedsel voor de zeehonden.
De Waddenzee is een uniek natuurgebied.

Week 3ABC: Overijssel, Gelderland, Flevoland

Info: Nederland waterland

De bekendste dijk van Nederland is de Afsluitdijk.
Voordat de dijk er was, heette het IJsselmeer de Zuiderzee.
De Zuiderzee overstroomde het land een paar keer.
Daarom is de Afsluitdijk gebouwd.
Ingenieur Lely heeft de Afsluitdijk bedacht.
Hij bedacht ook een plan om stukken van het IJsselmeer in te polderen, zoals Flevoland.

Rivieren ontstaan meestal in heuvels of bergen en eindigen in meren of zeeën.

Als de sneeuw in de bergen gaat smelten, komen er waterstroompjes.
De stroompjes water komen bij elkaar en tenslotte ontstaat er een rivier.
Een rivier stroomt van hoog naar laag en zoekt altijd de laagste weg.
Daarom is een rivier niet recht, maar kronkelt een rivier.

De dijken zorgen dat de rivier niet overstroomt.
Zomerdijken liggen vlak langs de rivier.
Winterdijken liggen een stukje verder.
Hiertussen liggen weilanden: de uiterwaarden.
In de winter overstromen de zomerdijken vaak.
De uiterwaarden liggen dan onder water.
De rivier stroomt dan tussen de winterdijken.

Extra Info: Natuurgebieden

Steeds meer natuur wordt gebruikt om op te wonen of als akker.
De natuur wordt steeds meer bedreigd.
Daarom zijn er nationale parken aangewezen.
Het zijn beschermde natuurgebieden, zoals de Biesbosch,
Schiermonnikoog en de Oosterschelde.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe ligt in Gelderland.
Je vindt er bos, heide en stuifzand.
Er leven herten, reeën, wilde zwijnen, moeflons, dassen en hermelijnen.

Week 4ABC: Zeeland, Noord-Brabant, Limburg

Info: Grondsoorten

Nederland heeft verschillende soorten grond: zand, klei, veen en löss.

Zand is witgeel, snel droog en er zit weinig voeding in.

Zandgronden vind je veel in het oosten en zuiden van Nederland.

En in de duinen langs de Noordzee.

Klei is grijs en alle klei is door water neergelegd: zeeklei en rivierklei.

Zeeklei vind je in alle provincies aan de Noordzee en het IJsselmeer.

Rivierklei vind je langs de rivieren.

Kleigrond houdt water en voeding goed vast.

Langs de grote rivieren vind hier en daar steenfabrieken.

Van de klei worden bakstenen gebakken.

Veengrond is bruin en is ontstaan uit dode planten.

In West-Nederland ligt veel laagveen achter de duinen.

In het oosten van Nederland was veel hoogveen.

Het meeste hoogveen is weggegraven voor turf.

Turf werd vroeger verbrand in kachels om het huis te verwarmen.

In Zuid-Limburg vind je lichtbruine lössgrond.

Het houdt voeding goed vast.

Het is makkelijk te bewerken voor de boeren.

In Limburg vind je de Vaalserberg: 322 meter hoog.

Dit is de hoogste heuvel van Nederland.

Extra Info: De Nederlandse industrie

Alle fabrieken samen noemen we industrie.

Een fabriek maakt van grondstoffen producten.

Grondstoffen komen uit de grond of van het land.

Bijvoorbeeld ijzer, koper, olie, steen, hout en allerlei planten.

In Nederland zijn verschillende industrieën, bijvoorbeeld:

- voedingsmiddelenindustrie (eten en drinken)
- chemische industrie (medicijnen, parfum, schoonmaakmiddelen)
- metaalindustrie (machines, gereedschap, auto's)
- textielindustrie (kleding, gordijnen)
- houtindustrie (planken, meubels)
- elektronische industrie (verlichting, computers, mp3-speler)

Met schepen worden veel grondstoffen vervoerd.

Daarom vind je veel industrie rond de zeehavens.

Week 5ABC: Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht

Info: De Randstad

In een dorp is meer ruimte.

Er wonen minder mensen dan in een stad.

In de stad wonen veel mensen dicht bij elkaar.

Omdat er zoveel mensen dicht bij elkaar wonen, zijn er veel voorzieningen: ziekenhuizen, bioscopen, musea, winkels, scholen.

Op plekken waar veel mensen dicht bij elkaar wonen, ontstaan vaak problemen.

Dieven breken in, in huizen en auto's.

Er zijn fietsendieven en zakkenrollers.

Maar ook veel verkeer dat voor files zorgt.

Voor kinderen is er weinig ruimte om buiten te spelen.

Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht zijn drie provincies waar de Randstad in ligt.

Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht zijn vier grote steden.

Tussen deze steden liggen kleinere steden die ook bij de Randstad horen.

In het midden van de Randstad is veel groen: het Groene Hart.

Er is veel landbouw en natuur.

Er mogen in het Groene Hart weinig huizen gebouwd worden.

Extra Info: Luchthaven en scheepshaven

Schiphol is de grootste luchthaven van Nederland.

Vliegtuigen vervoeren mensen, maar ook goederen.

Schiphol vervoert 40 miljoen reizigers per jaar.

Er werken ook heel veel mensen.

De haven van Rotterdam is de grootste haven van Europa.

De haven wordt ook wel Europoort genoemd, omdat deze haven een soort poort is naar Europa.

Dag en nacht worden er containers van schepen vanuit de hele wereld gelost en geladen.

Met vrachtwagens, treinen en schepen gaan de containers naar allerlei landen in Europa.